

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu 8 Bz., za polugodišnje 4 Bz., tromjesečno 3 Bz., mjesečno 1 Bz. (maloprodaj) 10 helera. — OGLASNI primaju se u upravi lista trg. Cuzatoa broj 1. I. se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Grčka u plamenu.

Austro-ugarski ratni izvještaji.

Beč, 28. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta protiv Rumunjske: Na gorskom grebenu Tulusul, zapadno Petrosenja luti bojevi. Položaj je kod Nagyzebena ugodan. Rumunjski su protunavale ostale bez uspjeha. Na sedmogradskoj istočnoj fronti traju u predjelu Szekely-Udvarhely i južno visine Bistricara bojevi medju prednjim stražama.

Fronta nadvojvode Karla: Jugoistočno kuta, što graniči na tri pokrajine, sjeverno Kirilbabe, u području Ludwige i sjeverno Tartarskog klanca poduzeo je neprijatelj donosne bezuspješne navale. Južno Lipnice donose bezuspješne uspjehno prednje naprijeđ. Palo je u naše ruke 130 Rusa i 4 strojne puške. Kod vojske gen. pukovnika Terstyzanskoga su bojne sile generala pl. Marwitz naokolo lutih bojeva opeta osvajaše posljednji dio prošle sedmice izgubljenih položaja, koji se je još nalazio u neprijateljskim rukama. Neprijatelj je imao vrednoto teške gubitke. Izgubio je na zarobljeničima 41 časnika i 2800 momaka, a na plijenu i top i 17 strojnih pušaka.

Talijansko bojište.

Nema osobitih događaja.

Jugoistočno bojište.

U Albaniji nema ništa osobita.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Događaji na moru.

26. t. m. prije podne su neprijateljski letjeličnici bacili mnogobrojne bombe na Durz, e da nijesu nanijeli osobite štete. Odmah su se u obranu digla 2 naša hidroplana; jedan od ovih, na kojemu je bio kao motrilac pom. kadet Bartha, a vojda letjelački kvartirni meštar Haschke, prisilio je u zračnom boju jedan neprijateljski hidroplan, da se spusti na more, gdje ga je talijanski razarak zaštitio, te je proganjao drugi hidroplan, koji je bježao prema Brindisi, oborio ga je 40 milja od obale, te se je spustio kraj uništenog hidroplana. Motrilac, talijanski jedan pomorski časnik, bježao mrtav, a pilot teško ranjen na glavi. Posljednji je bio uzet iz tonućeg letjela, položen u naše letjelice i prenešen u Durz.

Vodstvo c. i. kr. mornarice.

Njemački ratni izvještaji.

Berlin, 28. (D. u.) U velikom se glavnom stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Rupperechova vojna skupina: Medju Ancre-om i Sommem su Englezi i Francuzi, nakon pripravljajućih vatre, koje je skoro nadmašila prema dosadašnjim iskustvima sve fronte, ponovili svoje lake navale. Na većem dijelu fronte je naša nepokolebiva pješadija, poduprta topništvom i letionicima, pod zapovjedništvom generala pl. Arima, pl. Hügelja i pl. Schenka pobjedonosno odbila neprijatelja. Kod Thiepvala i istočno Feaucourta te Abbeaye-a nisu ljući još nije dovršio. Osobito su žestoki bili napadači, što ih je neprijatelj poduzeo iz crte Morval-Bouchavesnes, te ih pod veći ponovio bez obzira na krave gubice pretrpjene kod prvog posve neuspjelog juriša. Odjeljenja, koja su prodrila, smu odmah bacila iz naših linija. U malenim djelovima položaja sjeverozapadno Rancourta i istočno Bouchavesnesa mogao je neprijatelj te se držti. Naši su letjeli obrubili jučer 7 letjela, od kojih 4 u području Somme. Maleno jat neprijateljskih letjela, koje je doletjelo preko nizozemskog područja, te se preko istoga također i vratilo, je bezuspješno napalo Alost. Kod nekog engleskog napadača sa bombama na Bruselj bilo je porušenih 15 kuća, ubijeno 13, ranjeno 28 Belgijaca.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Lakotom smo odbili slabije ruske napadače na Aa-ji (zapadno Rige) kaošto i medju Mandziro-om i jezercem Marocz. U izvještaju od 22. t. m. spomenuti izgubljene djelove naših položaja kod Krutvice je juče naša posve uspjela protunavala četa generala v. Marwitza nakon teških bojeva opeta zauzela, te je preko njih postigla druge uspjeha. Izlavošiv se svi neprijateljski pokušaji, da nas opeta bace. Ruski 4. sibirski vojni zbor pretrpio je prema vijestima naših četa takve gubitke te je skoro uništen. Zarobili smo 41 časnika i 2800 momaka te smo zaplijenili 2 topa i 17 strojnih pušaka.

Fronta nadvojvode Karla: Da poboljšamo položaj pomakli smo naprijed naše linije zapadno Folv-Krasnojele i kod otomani Lipon i Narjowkom), zarobili smo 130 Rusa i zaplijenili 4 strojne puške. Protunavale nijesu imale uspjeha. U Karpatima je neprijatelj navalio na više mjesta te je bio djelomično bačen tek nakon bojeva iz bliza. Sjeveroistočno Kirilbabe su protunavale još u tijeku.

Sedmogradsko bojište.

Kod Hermannstadta vrše se uspješni, tvrdokorni bojevi.

Balkansko bojište.

Na frontama nema nikakvih događaja osobite važnosti. Naši su letjeli bacili ponovno velike bombe na Bukarešt, koji na više mjesta gori još usljed posljednjeg napadača.

Prvi majstor glavnog sjela Ludendorff.

Turski ratni izvještaji.

Carigrad, 27. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukasko fronta.

Na desnom krilu Čarjanka. Na lijevom krilu bijahu napadajući neprijatelj subit uz gubitke.

Egipatska fronta.

31. kolovoza su naša letjela bacila eksplozivne bombe na skladišta i na željeznicu u Port Said. Vidilo se je, da su više puta uspjehno pogodili.

Na ostalim frontama nema ništa važna.

Brzobjavi.

Atlantni ultimatum grčkoj vladi?

Lugano, 27. (D. u.) Prema „Secolo“ pise atenski list „Neomasty“, da misle aljirci predati grčkoj vladi ultimatum, kojim će zahtijevati da se tekom pet dana najvišji Bugarski rat ili pako potpuno razoružanje, otpust časnika i vojnika te predaju vojnog materijala i željeznica aljircima. Ultimatum bit će utemeljen time, da bi inače grčka vojska bila beskorisna i aljircima, kaošto je doktazao vojni zbor u Kavali, pogibeljna.

Grčka odučila rat protiv Bugarskoj?

Lugano, 28. (D. u.) „Secolo“ i „Tribuna“ donose iz Atene, da je grčka vlada odučila rat protiv Bugarskoj i Njemačkoj. Do jučer na večer nijesu mogli nići grčkoj poslanništvo u Rimu ni talijansko splošno ministarstvo potvrditi vijesti. „Agenzia Stefani“ javila je samo iz Atene, da su general Mochopoulos i 500 časnika upravlili na grčkog kralja adresu, da zatraže bezodvlačno napuštanje neutralitete. Mochopoulos je još uvijek poglavica generalnog stožera. Medju pučanstvom vlada mir.

Grčka najvjestila rat Bugarskoj?

Lugano, 27. „Secolo“ prima iz Atene i Bukareštine iste brzobjave, prema kojima je grčka „narodna vlada“ protiv kraljeve vođe dotično bez njegova znanja već najvjestila rat Bugarskoj. Grčka vojska, da je već započela neprijateljstva. Narodna vlada je potpuno nastavljen. General Sarrajl je već poduzeo mjere, kako će uvrstiti u antantnu vojsku 26.000 momaka, što ih vodi Kristopoulos.

Amerikanski pokršar u Berlinu putuje u Americu.

Kopenhagen, 27. (D. u.) „Berlingske Tidende“ javlja: Amerikanci je pokršar u Berlinu, Gerard, odlučio uslijed brzojava Washingtonskog državnog odjelja, da prati svojku suprugu na putu u Americu.

Uspjeh njemačkih podmornica.

Berlin, 28. (D. u.) Njemačka je podmornica potopila 23. rujna u Sjevernom moru 11 engleskih ribarskih lađa. Druga je podmornica istoga dana potopila na ulazu u Kanal 4 belgijske maune. Njemački mornarički zrakoplov napao je 27. rujna otok Oesel sa dobrim uspjehom.

Grčka krstarica priključila se aljircima.

Atena, 28. (D. u.) Reuter javlja: Grčka krstarica „Hydra“ priključila se je brodovlju sporazuma. („Hydra“ je stara obalna oklopnjica, gradjena g. 1889. sa 4880 tona.)

Venzelos u Kaneji.

Atena, 28. (D. u.) Havas javlja: Parobrod „Atrolos“, na kojemu se nalazi Venzelos i admirir Kundirotis, pripisao je u Kaneju. Pučanstvo te civilne i vojničke oblasti Kaneje priredise sjajan doček. List „Kairi“ javlja, da su Gri i Nikosiji (Cipar) zaključili, da se priključe vojsci narodne obrane.

Japanska revolucija proti Kini.

Amsterdam, 27. t. m. Newyorški list „World“, koji stoji veoma blizu Washingtonskim vladinim krugovima, saopćuje, da u državnom departmanu sa brigom očekuju događaje, koji imaju da dodju. „Bojazan Amerike raste, jer da je Japan stavio Kini zahtjev, koji bi morali lišiti Ameriku kineske trgovine. Amerikanski izvazni savez traži, da vlada poduzme korake, kako bi izbjegla takvoj katastrofi. Medju diplomatima ne podaju se nikakvoj obmani gljede toga, što Japan traži u Kini. U Kini vlada, prema jednoj vijesti iz Pekinga, velika zabrinutost.

Japanci traže djelomično zaposjednuće južne Mandzirije i istočne Mongolije po japanskom vojuištvu te namještanje japanskih vojničkih i redarstvenih instruktora. Dolazak ministra izvanzijh poslala u Peking kao da je snak krajinje ozbiljnosti položaja.

Kreta u rukama bunтовnika.

Pariz, 27. „Journal“ javlja, da je 7000 Krecana, a da nijesu našli na otpor, prodrlo u Kaneju, zaposjelo javne zgrade iz kojih je protjeralo oblasti, te je imenovalo privremeni odbor, da vrši državne poslove. U Kaneji sakupljene grčke čete pridružile su se, izuzev 1 pukovnika i 25 časnika te nekoliko momaka, revolucionarcima. Sada stoji pod oružjem 30.000 Krecana, koji su isključivi gospodari otoka.

Stavnje trajno nesposobnih godišta 1870. do 1875 u Njemačkoj.

Monako, 28. „Münchener N. Nachrichten“ javlja: Narodnim pruskog vojnog ministarstva i Narednim pruskog vojnog nesposobne momčadi godišta 1870.—1875. Medju one se ubrajaju svi izvještani momci tih godišta, koji su za vrijeme mira bili proglašeni „trajno nesposobnima“ kaošto i oni, koji su podvrženi pučkom ustanku i istih godišta bili proglašeni „trajno nesposobnima“.

Trgovacka podmornica „Bremen“ u Americi.

Berlin, 27. Prema vijesti listova prispjela je druga njemačka trgovacka podmornica „Bremen“ 25. t. m. sretno pred New-York.

Rotterdam, 27. iz New-Yorka se javlja, da se je 28. t. m. uslijed podne njemačka trgovacka podmornica udarila u Montank-Point. Podmornica će privremeno biti smještena u opsegu utvrda Novog Londona. Sumnja se, da će podmornica unići u luku New-York.

Ugarski državni sabor.

Budimpešta, 27. t. m. Početak sjednice 9. rujna, prije podne. Kuća podijeljuje predsjedničku ovlast, da povodom kraljeva imendana dne 4. oktobra podastre čestitke kuće na podnožje prijestolja. Iza toga te nastavlja rasprava obzirom na izvješće ministra predsjednika gljede izvanrednih moći za vrijeme rata.

Grof Karoly (neodvišnjak) izjavlja: Ugarska je žitnica centralnih vlasti, a ipak ne može vlada da se pobrine za potrebe vlastite zemlje. Skupoća je usko spojena sa ratom, no u Njemačkoj su se znali sklonuti na veliku škromnost, i upravo tomu imade se zahvaliti, što je ondje opskrba jedne obitelji koskupila tek za 96, a kod nas za 220 postotaka. Neka se prodaja življa koncentrira. Bilo bi uputno, da vlada u tajnoj sjednici dade informacija gljede zalaha živeža. Uopće bi trebalo radikalne promjene na svim područjima.

Markgraf Palavicini (neodvišnjak) drži najvećom pogriješkom činjenicu, što su uslijed mana u pitanju opskrbe živežom siromašniji slojevi puka više taknuti nego li bogataši. Traži rekviziciju svinja.

Grof Apponyi izjavlja, da moraju bez sumnje velike pogriješke biti povodom, što su u agrarnoj Ugarskoj cijene živeža opešteno kut i kamo više nego li one u Njemačkoj. Kani li vlada sav kompleks pitanja o živežnim namirnicama združiti, neka taj posao povjeri mužu izvan stranaka i nepristranom. Govori za žestoku borbu protiv alkoholizma kao i za opširne mjere za zaštitu matera te preporuča osobite mjere gljede niže dočjenčani.

P i o navi (izvan stranaka) svrača pozornost ministra univražijskih poslova 7. prilike galozmskih bjegunaca, zatečenih u gornjougarskim županijam.

U 4 sata prekida se sjednica i nastavlja u 4 1/2.

Juriga (Slovak) govori o manama kod pitanja gljede opskrbe živežom.

Ministar trgovine barun Harkany odgovara na interpelaciju gfera Esterhazyja gljede naplate ratnih podavanja.

P o l o n y i spočituje budimpeštanskoj gradskoj upravi, da se sve njezino djelovanje osniva na sklapanju dugova, te da je njezino gospodarstvo lakoumno i prijavu.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

26. t. m. popodne. Neprijateljsko je jedno letjelato lina lju Muroncu, osvanulo nad kodvorom Hinzenberg i bacilo 27 bombi od po 2 puda, no sve nijesu prouzrokovale nikakove štete. U okolini južnu od Dvinskog okrenulo se je jedno od naše topničke vatre pogodjeno neprijateljsko letjelato i počelo se spustati. Opazilo se je, da je letjelato kod spuštanja u neprijateljske linije bilo umotano u crni dim.

Iza žestoke je topničke paljbe poduzeo neprijatelj u jakosvi dviju bataljuna juris na naše jarke u okolini sjeverno od jezera Koldiševski, no bio je uslijed naše odlučne vatre uz velike gubitke suzbijen. Izmedju naših i svojih je jaraka ostavio mnogo mrtvih i ranjenih.

27. rujna. Zapadna fronta: Na fronti mjestični bojevi izviednica. Do večera sukoba došlo je na brjegu Tiruske močvare južno od Rige. Sa ostale fronte ništa važna.

Engleska.

London, 25. t. m. na večer. Južno od Ancre vada smo s uspjehom napali neprijateljske linije te zaposjedmo frontu 6 milja pred Comblesom i Martinpuchem u dubljin iznad jedne milje. Zauzeli smo utvrđena sela Morval i Lesboustes te više linija jaraka. Selo Morval leži na visinama sjeverno od Comblesa te je tvorilo sa svojim podzemnim jarcima i žičastim zapriekama strašnu utvrdu. Posjed je tih dviju sela velikoga vojničkoga značenja. U istim on prekidali neprijateljske sveze sa Comblesom. Zarobili smo mnogo neprijatelja te zaplijenili mnogo strojnih pušaka i ostalog ratnog materijala. Neprijatelju smo zadali teških gubitaka. Naši su gubici u razmjeru prema uspjesima maleni.

Italija.

25. t. m. Na treninjskoj fronti veoma živahno djelovanje neprijateljskog topništva, a koje je naše snazno uzvrćalo. Nekoliko je metaka palo, a da nije počinilo nikakove štete, na Alu (dolina Lagorina). Naša ofenziva izmedju Avisu Avana (Cismon) bila je omeđena novim i sjajnim uspjehom. Popodne dne 23. septembra osvojishe naši alpinci na vrhu 2456 metara visoki vrhunac Jardinala (sjeveroistočno od Cairola). Protivnik, koji se je tvrdokomo odupirao, ostavio je na ozeumju sijaset mrtvih, a u našim rukama nekoliko zarobljenika. Snažno opstreljavaju neprijateljski teški topovi, koje je iz ta toga zračilo, nije nam spriječavalo, a da ne bi stečeni položaja jako učvrstilo. Vatra neprijateljskog topništva na Corina d'Ampezzo i Misurina još traje. Naše je topništvo opstreljavalo kolodrove u Toblachu i Silanu. Prošle je noć prošlo jedno od naših upravljivih zrakoplova, koje je sretrenom manovrom izmaklo potragama neprijateljskih reflektora, preko kolodrova u Dottogiano-Skopu na Kras i velikim uspjehom opstreljavalo rasputne željezničke pruge. Zrakoplov se je neoštećen vratio u naše linije.

26. t. m. U dolini Astica sprječava naša uspjeha zaporna neprekidna topnička vatra protiv vrhunca brda Cimone svaki pokušaj neprijatelja, da se ondje ustavi i učvrsti. Na izvoru rijeke Vanoi nastavio je jučer neprijatelj žestoke topničko opstreljavaju naše položaje sjeveroistočno od Cairola, a da ipak nije mnogo ozburkati žilavog otpora naših. U gornjem dijelu doline Corvedole bili su odbijeni ste žeški i žečki protunapadači na položaje, koje smo mi dne 23. t. m. zaposjeli na obronku Siefu, uz teške gubitke po neprijatelja. Na ostaljoj fronti djelovanje topništva. Naše su baterije prouzrokovale eksplozije i požare u Pescosti (dolina Corvare, istočno od Colfussch), dok su protivnici bacili nekoliko granata na predgrađa Gorice. Neprijateljski su letjela bacali bombe na Grigno i Cismon (dolina Bretač). Jedan mrtav, nekoliko ranjenih.

Rumunjska.

Služb. izv. od 24. t. m. Sjeverna i sjeverozapadna fronta. Kod brda Kaliman (predjelo) dalje. Zarobili smo 73 vojnika i zaplijenili 1 strojnu pušku. Istočno Sibije (Hermannstadt) smo navalili na neprijatelja te ga odbili, kod česa smo zarobili 4 časnika i 300 momaka te zaplijenili 5 strojnih pušaka. U dolini Jul djelomično poduzeća. Neprijatelj smo bacili natrag. Zaplijenismo 2 strojne puške. Na toj smo fronti do sada zarobili ukupno 48 časnika i 6836 momaka. — Južna fronta. Na Dunavuu obojstrana topovska paljba. U Dobrudži je naše lijevo krilo napredovalo. Zarobili smo 1 časnika i 233 momaka.

25. t. m. Sjeverna i sjeverozapadna fronta. U dolini Jul odbili smo više neprijateljskih napada. Na ostaljoj fronti bojevi izviednica. Na južnoj fronti u Dobrudži bojevi pojedinih odjelja. — Zračni napadači. Jedan je Zepelin prošle noći prispio u Bukarešt i bio odane odulečen našim topovima. Putem je bacio tri požarne bombe, a da nijesu imale učinaka.

Politički testamenat kralja Carola.

(Amneat na samrtničkoj postelji.)

U „Leipzig Tagblatt“ jedan bivši rumunjski dvorski činovnik, koji je napustio Bukarešt neposredno pred objavu rata Austro-Ugarskoj, priča o posljednjim željama sijedoga kralja Carola, što ih je ovaj vladar na samrtničkoj postelji, u prisustvu starog Petra Carua, izrazio svoje sinovici, sadašnjem kralju Ferdinandu.

„Prije podne imao je kralj sirašan napad, koji mu nije davao da zaspi; svi smo bili i najvećoj brizi. Odmah je sarvao liječnički konzilium, koji je donio odluku, da se smjestu posvje prijestolonasljednik Ferdinand, koji se je nalazio na jesenjim manevrima u Konstanci. Istovremeno je izvjetila i vlada, da se mora računati sa skorom smrću staroga kralja. Isto veče prispio je prijestolonasljednik i odmah je pohtio samrtničkoj postelji svo sijedoga pretrpla. Kralj, koji je usprkos napađima, bio streljenih priklom jutranjeg napada, bio

pri potpunoj svijesti, odmah je naredio, da se pristojnoslijednik psmk k njemu. Pored kraljeve posteale nalaz se, kao upoće štano bi tragidna dana, Petar Carl, koji je onih časova bio kralju još mnogo više nego li vjeran savjetnik. Osim toga bila je tu i pokojna kraljica, a na naročitu želju kraljevu, pozvat je i ministar-predsjednik g. Bratiani.

Kralj je pružio ruku svome sinovcu i odmah mu je rekao, neka se vladala osjeca onim što jeste, — Nijemcem i Hohenzollernima. Tada je govorio o političkim maksimumima, koji su doprinijeli, da je Rumunjska iz neznanih početaka postala ugledna evropska država. A ti su, veli on, maksimumi bili: čvrsto naslanjanje na Njemačku i Austriju. On zna, rekao je, da su jake struje na postu, da pomerete prijateljstvo Rumunjske sa njenim stranim saveznicima, ali on se od svoga nasljednika pozudano nada, da će umjeti da stane vijeka na put tim snagama. Niska neka on ne dozvoli, da Rumunjska postane igračka u rukama slavoljubivih i neskrupuloznih političara. „Vidim, da mi se recitira neko životno djelo, znam da se dovodi u pitanje spolno životno zemlje, i znano vidim, da me možda sama moja smrt od srca odvojiti od vas da se poslije više od četrdesetogodišnje vladavine odreknem krunice“, rekao je drhtavim glasom stariac. No, da je do toga došlo, produžio je, on se ni časa ne bi predomislio, već bi se stota puta rajde odrekao same krunice, nego li da postane izdajnikom prema svojem prijatelju. Kralj je tražio od svoga sinovca, da mu toga časa, na samrtnom odru, obeća, da će se držati tih njegovih savjeta. Zatim se sjedi stariac poragovorao duže vremena sa Bratianom, pa je u njegovom prisustvu izdiktao jednom tajnom sekretaru svoju posljednju volju. Ova je završavala željom, da Rumunjska nikada ne namjeri ništa više obavljati, da radi slavno ugovorima, što ih je on sa svojim savjetnicima zaključio sa prijateljskim silama, pa neka zauzme onako političko držanje, koje će odgovarati dostojanstvu Rumunjske, a kakvom je Rumunjska do sada imala da blagodari za svoje blagostanje. Bratiani je tada obećao kralju, da će pristojnoslijednika stalno potpomagati na tome putu, koji i smatra mudrim i pametnim. Kralj Carol je još naredio, da se osim njegove pomenute posljednje volje, sastavi još i naročiti zapisnik o cijelom ovom sastanku, koji potpisane svi prisutni. Poslije kraljeve smrti, ovaj je zapisnik predan državnom arhivu.

osobitim njegovim interesovanjem, izvršila se su nize naše obale. koje je on svom svojom slavenskom dušom volio, znanom djela na korist pomorskog napretka. Anton Delles bio je čovjek obdaren krasnim sposobnostima, otvorene pameti i neumorne ustrajnosti u nauci i radu. Premda se bio posvetio upravnim granama, sa osobitim obzirom na trgovinu i pomorstvo, on bijaše veoma nadaren ljubitelj jezika, te je u zemaljske jezike poznavao francuski i engleski, kao i najvećeg stručnjaka u sigurnosti te jezike govornio i pisao. Bio je čovjek neobične kova, koji je svojim radom ostavio duboka traga na polju naše trgovačke mornarice i našeg prometa u opće, te je našem ekonomskom napretku znatno pripomogao. Bio je čovjek plemenita srca i blage ćudi, pa su ga ljubili i stovali ne samo činovnici njemu podložni, već svi koji su imali prigode da s njime dodju u dodir. Radi toga njegovu preranu smrt oplakuje i njegov rodni grad i cijela naša zemlja. Za neobične njegove zasluge njegovo Veličanstvo bijaše ga odlikovalo, prvom redom željezne krunice II. razine, pak komandom reda Franje Josipa sa zvijezdama na vrpci kolajne za vojničke zasluge ratnom dekoracijom. Bijaše ostao toga odlikovan i mnogim stranim redovima“.

Iz odvjetničke komore. Zaključkom dd. Trst 25. septembra 1916. br. 444/16, tršćanske odvjetničke komore za Trst i Istru bio je gospodin Dr. Mirko Vratović, odvjetnik u Pulji imenovan u smislu § 28. st. h) Ovd. R. općim zamjenikom pokojnoga odvjetnika Dr. Giulio de Basegio u Pulji.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admirala broj 272 od 28. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Kapetan Titz. Lječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“. Linijski liječnik u prvici Dr. pl. Kovács. Lječničko nadzorstvo u pomorskoj bolnici: Linijski liječnik u prvici Dr. Groyer.

Razne Vijesti.

Koliko živa biline i stabla. Ima vrsti gljiva, koje su tako čuvsne, da ih nije razabrati prostim okom. U nekoliko se sati razvijaju, pa izginu. Druge gljivice živu samo par dana, ne mogu po koji tjedan. Upoće može se u bilinama kazati, da savršenje među njima dosegnu takodjer stara starost, i to često vrlo poštovanu dugovječnost. Tako se, na pr. ustanovilo, o viječnabla, da moraju brojiti više od 2000 godina i da uza sve te silne godine bakaju ipak novih grana. Uz brjelogve rijeke Senegal rastu lijebovna stabla, o kojima se misli da im je 6000 godina. U Kaliforniji nalazi se na mamutabla, kojima je od 3 do 4000 godina. U njihovoj se prastarosti slaže i gorostasnost njihova: visina od 115 m, to jest od tri četiri zvonika postavljenih jedan na drugoga; a okolo panja mjere od 17 do 23 metra, tako da bi se u njihovoj nutrini lijepo smjestila oveća soba. Takve starosti ni objama ne dosigne dub, koji je bio sveto stablo starih Perzijanaca, Židova, Grka, Rimljanu i Germana, koji su ga pjevali u svojim pričama i bajkama. Ali ipak se to stalno jede u dubovima od 1000 godina i o drugim od 6 i 800 godina. Slavenska lipa preživi takodjer na svojoj grudi svojih 10 stoljeća. U prašumama traje život stabala dugo, nego li u uzgojenim šumama, te i borovi dosegnu u njima visine od 40 i 50 m, uz 500 godina starosti. Kesten, koji se je raširio po Evropi od g. 1576. je sa 80 ili 100 godina već star, te mu sgniju žile i posuši vrhunc.

Grčke iskopine na Chiesu. Grčki arheolog Kurmiotis nastavio je na svojem rodnom otoku Chiosu novim iskopanjima. Našao je na jednu gradjevinu ostatke gradjevine iz 5. ili 6. stoljeća

sa mnogo sarkofaga. Profesor Karu pridružio se naučnjaku, pa zajedno istražuju natpise na ovim sarkofagima.

U austrijakim se gostionama ne će više davati kruha. Namjesnik za Donju Austriju je izdao naredbu, po kojoj se u gostionama i krčmama počamti od 25. rujna 1916. ne smije gostioniće više davati kruha u ruke. Pod zabranu spada ne samo običan hleb nego i tako zvani graham i dvopek, i globa za prekršitelje naredbe doseže svotu o 2000 K. U težim slučajevima; 5000 K. 16 mjeseci zatvora. Gostima se ne brani jesti kruh, kojega su sa sobom donijeli. Zabrana se ne proteže na dobrotvorne zavode, zemaljska skloništa, tamnice i logore, pansionate i radničke iskuhavanice, niti na putnike i željezničke ili brodske namještanice. Za krčme, u kojima se brani siromašni svijet, izdati će se iznimno posebne dozvole za prodaju. D r ž a v n i u r e d z a p r e h r a n u. Službeno se najvišnje, da će se za oteguću u prištaju za osnovnu oporuku okviri austrijaskoga unutarnjeg ministarstva državnih ured za prehranu, koji će stajati pod posebnim vodstvom. — Povišica službenih tarifa. Dne 1. oktobra stupa u Austriji na snagu povišica poštanskih i brzojavnih tarifa, a u najsokjoj: će vrijeme doći na red i povišica telefonskih pristojba. Kako se u službenoj motivaciji kaže, ova je povišica znatna. Od 1. oktobra morat će se u Austriji na pisma do 20 grama težine stavljati marke od 15 filira. Za listove teže od 20 grama plaća se 5 filira više za svakih 20 grama. Peštanske će dopisnice i karte ostati stajati 8 filira, a za sve druge razvijetnost će pristojba za marke 10 filira. Jednako sa površine pristojbe — za tiskanje, novčane listove, za poslovne papire, za rakete i tako dalje. Dohodak od većih poštanskih pristojbi u Austriji računa na jedno 90 milijuna kruna godišnje. Kod brzojava plaćala se do sada pristojba od 6 filira za jednu riječ. Odsada će se plaćati 8 filira.

Za novinske brozjave u Ugarskom i Bosnom i Hercegovinom 4 filira. Za novinske brozjave sa Ugarskom i Bosnom i Hercegovinom 4 filira riječ. U pošalnom plaćanju za novine 15 kruna za prvih 500 riječi i 3 kruna za svaku daljniju stotinu.

Srušen nasip. Novije vijesti o katastrofi, što ju je prouzročio srušen nasip Biele Desse kod Liberna, javljaju još ove potankosti: Bujica, što je provalila nasip, opustošila je svu dolinu Biele Desse. Strašan je upravo pogled na razrušene kuće, opldpljene mostovje i urve žbote što najdije smrť pod ruševinama i u valovima. Prva je porastala kuća magazina Schiera, koja se nalazila odmah od mosta. Stara njegova punica našla je smrt u valovima, dok su se ostali ukuaćeni jedva spasili. Kraj ove kuće nalazila se kuća vozara Lauricha, koje je nestalo, a s njom i njega 5-godišnjim sinčićem. Njegova je supruga vidjela kako dječaka nose valovi, no nje ni mu mogla pomoći. Vlastnici tvrde Schnabel, Gustav i Adolf Schnabel izgubili svaki po jednog sina, a utopila se i neka gospođa, koja je kod njih boravila na ljetovanju. Skola, načelnika kuće, srušivše, više milinova obrtničkih poduzeća, se srukvuće na toj strani rijeke; upravo su zbrisane sa površine. Nadjeno je 15 vrtnih tjelasa, dok se se za 20 osoba još ne zna gdje su. Stručnjaci vele, da je katastrofa nastala usljed manjkave gradnje nasipa. Umjesto kamena upotrijebljena je zemlja. Već prije viša tjedana opaženo je, da kroz nasip prodire voda i pučanstvo je upozoreno na pogibelj, no nitko nije to ozbiljno shvatio, pak je eto došlo do katastrofe.

Novčanice od jedne krunice. Kako javljaju iz Budimpešte, tamonja je trgovačka komora uputila ministru-predsjedniku, ministru trgovine i ministru financija molbu, u kojoj se upućuje na to, da monete od jedne krunice više nestaje iz optičaja, što povlači za sobom valutarne i saobraćajno-tehničke teškoće i donijetie mođe da omogu-

ćava čak i zloupotrebe. Molba se završuje izvjavom, da bi se ovom zlu napobilo moglo stati na put izdavanjem novčanica od jedne krunice.

Svajcarski narodni imetak. Oko 40 milijardi franka. Kako javljaju iz Basela, prema privremenom računima finansijskog odsjeka saveznog vijeća, švajcarski narodni ratni zajam dat će oko 110 milijuna franka prihoda. Odev svote stavit će se na raspoloženje: 88 milijuna savezne zajednici, a ostatak pojedinim kantonima. Prema tim podacima se cijeli švajcarski narodni imetak proracuna na blizu 40 milijardi.

MALI OGLASNIK.

Ratni invalidi traži se z pomoćnog starijaskog čuvara za centralno grijanje u sudskoj zgradi u Zadru za zimsku periodu od 15. listopada do 15. travnja. Zahtjeva se: naobrazba u kovackom obrtu, osposobljenje za poslužavanje parnih kotlova i dokaz nekih elektrotehničkih poznavanja. Prijave i zahtjeve: Pokr. povjerenstvu za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Ratni invalidi traži se kao konobar za kavanu u Kinju. Mora biti vješt poslu, a dostoj je da pozna hrvatski jezik u govoru u pismu. Poni i obavijesti: Pokr. povjerenstvu. za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Ratni invalidi traži se za računovodnju za rudničarsku štetionicu. Mjesečna plata 227 K, stan, rasvjeta i ogrjev uz godišnju isagradu. Poznavanje njemačkog i hrvatskog jezika. Prijave: Pokr. povjer. za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Ratni invalidi traži se kao momak kod jednog župnika. Mora biti neoženjen ili udovac, rimokatoličke vjere i da zna kuhati. Prijave: Pokr. povjer. za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Ratni invalidi traže se za mjesto komilara, ložaća, mornara i naplavinčava kod jednog parobroćia u luci u Zadru. Komrlar i ložać moraju posjedovati svjedodžbe: prvi o upravljanju broda, drugi o malom stroju na paru, a svi da poznaju hrvatski i talijanski jezik. Prijave i uvjeti kod Pokr. povj. za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Ratni invalidi traže se za poslovače državnog odjelnitstva za c. k. kotarski sud u Drištu, Kinju, Sinju, Vrgorcu, Budvi, Ercegovinom, Kistanju, Obrovcu, Orebiću, Trogiru, Benkovcu i Imotskomu. Zahtjevi: da stanuju u mjestu ili okolini, potpunja građanska prava, opće povjerenje, znanje što ga imaju oni koji su služili kao oružnici ili za koje se može očekivati da će ga prihvatiti u dogledno vrijeme. Prijave: Pokr. povjerenstvu za skrb oko ratnih invalida u Zadru.

Domae Vijesti.

O pokojnom predsjedniku pomorske vlade Antunu Dellesu piše „Smotra Dalmatinska“: „Nakon časa bolovanja, preminuo je 16. o. m. j. u Davosu Delles bijaše otad u strasnoj bolesti. Antun Delles, predsjednik c. kr. pomorske vlade. Antun Delles rodio se u Trstu 13. septembra 1863 i tu svrši s odlikom gimnazijske nauke god. 1881, da se za tim posveti pravnim naukama na sveučilištu u Beču. 11. mara 1886 povjerit se u Trst, i stupi u državnu službu kao vještjenik kod pomorske vlade. Tu ostane nekih šest godina, a god. 1892 pređe na Ministarstvo trgovine kao konceptist. Poslije dvije godine bi ovdje prokuptat na tajnika-zamjenika, a god. 1898 na tajnika: godinu zatim u septembru 1899 postade odjelnim savjetnikom, te mu je povjerenje upravljanje predsjedništvom uredom Ministarstva trgovine. God. 1901 postade ministarstvenim savjetnikom, te su mu povjereni odsjeci za rudojstvo i lučke radnje. Trst, njegov rodni grad, pozdravi ga god. 1908 kao upravljača pomorske vlade; a nakon godinu dana u junu 1909 Antun Delles bi imenovan predsjednikom pomorske vlade. I ovdje, kao i svuda, pokazao se sasvim dostojan povjerenja starijeha svojih; ne samo što je sjajno obavljao svoju službu, nego što je u doticaja sa strankama znao živjeti u najboljim odnosima i steći njihovo povjerenje. Na ovom mjestu, bistrinom svoga uma, energijom željezne volje, mnogo je korisna uradio, te, kako je neko već zgodno istaknuo, pod njegovim vodstvom, a

AUGUST SENOA.

Vladimir.

(Nastavak.)

Gospodina Topoloviću ne bi prvog, al ni drugog ni trećeg dana. Klara se veoma začudi. Dodje četvrto podne, ni sada ni glasa o njemu. Posla sluskinju u njegov stan. Sva vrata bijahu zaključana. Isto popodne dođe u kuću Dobranićevu gospodin Krajačić, čovjek suhavih, gladak i sladak po vanjstilu, al vrlo oštar uistinu. Po svom znanju bijaše odvjetnik, a poznavao je Dobranica vrlo dobro, jer je stari gospodin za prijašnjih godina gospodinu Krajačiću, tada siromašnu juratu, priskrbio bivo hranu u raznim zagrebačkim kućama.

„Krajačić zapita sluskinju: „Je li gospodin Dobranić kod kuće?“ „Da, gospodine, izvolite se potruditi u njegovu sobu, ondje nakraj hodnika.“

„Odvjetnik stupi i sobu starna, koji se ponešta leću sa toga pojavu.

„Servus humilissimi, magnificae domine.“ pokloni se Krajačić nehanju, snimi svoju šešir u sobi, stavi ga na postolje, i začu se, ali nije rekao ništa. Zanim s jednu do stana, prebaci pruge, stavi očelina na nos, te izvukav iz džepa papir pravi ga starcu, koji ga je nijem gledao.

„Iz ovoga papira razabrat ćete, magnifice, da sam punomoćnik gospodina Topolovićka.“

„Ali vi ste valjda došli radi onih ženitbenih isprava?“

„O tom mi nije ništa poznato, te nemam svoje nikakve upute.“

„Da što je?“

„Moj je posao posve druge naravi. Po obveznici, čiji izviri ovo u svojim rukama imam, dugujete vi Topolovićku znamenitu svotu, koja je uz šestostotine valjda uknjižena na vašu knju. Evo obveznice; vi kama ne tajite svoga polipisa?“

„Što mi je ga tajio? Ali — — —“

„Molim, molim, magnifice, odmah ću vam razjasniti, koji mi prilika dozvolj sreću, pohoditi vaše veličejanju knju. Gospodin Topolovićki prede mi se to obvezništvo, ali zvanim što prijete uterati, čim su časa dakako. Dodjoh, da vam otkazem glavnicu, te ni izvolite reći, kada da dodjem po novce? Okazni je, mislim, rok četrnaest dana, da, da! Evo, izvolite sami vidjeti, četrnaest dana.“

„Gospodine! Vi se varate.“ pentaste Dobranić biljed drhčujući i dižuć se laktima sa naslonjača, „gospodin Topolovićki bit će za koji dan mojim zetom. To nije moguće. Ja moram sam s njime o tom govoriti. Da pošaljemo po njega.“

„Prihđite si trud, magnifice; gospodina Topolovićka nema u Zagrebu i ne vjerujem, da će se skoro povratiti. Preselio se u Beč, jer da je ondje žijev odgođiti.“

„Al, al Topolovićki ozlemit će moju kećer — — — kamo stara skočeti prenu odvojkuću. — — — Da, zbija! Da se riješim i u tom naloga svoga klijenta. Gospodin Topolovićki opunomoćilo je, neka vam izjavim, da darove ostavlja vašoj gospodinjci kećeri, nu okolnosti da su te tako promijenile, da gospodjice Lucije nikako ozlemit ne će.“

„Ne — ne — ne će?“ zavapi iz dubine srca. Lice mu porumenilo silno, usne mu počese drhtati, noge klecati, zaglavljiva i srniše se natraške u naslonjač. Kap ga je bila dirnula.

IX.

Godine i godine umiruće preko svijeta, a uz godine i ljudi kao uvelo lišće o vjetru. Kolo povijesti vrtilo se u silovitim mahovima, mjenjujuć neodoljivom silom carstva i kraljeve, satirući silovite, mudro ishitrene nauke. Bijaše zimska večer, vani je vijao snijeg, a kraj peći plemićkoga dvora sjedjahu u govoru dva zrela mlada, dva od mladosti prijatelja — Evgen i Vladimir, sjedjahu kao pred godinama u sobici udove Jage. I njih se je vrijeme dodirnilo mlade. Evgen bijaše od mlada stabla postao krepkim, punim brastom, koga se nije dotaklo crv, — muž žrtvo, krik, teževit oružijak kao za mladih dana. I Vladimir se bio okriepio do muža, ali drugacije. Vrankosa mu bijaše gusta, crna brada dugučka, al o sljepoćicama i u bujnoj bradi posebe se javljati srebrne niti; po biljedom, ozbiljno licu križale se čudne crte, tajnovita ona pismena, u kojima je vrijeme zapisalo cijelu povijest ljudskoga života. Crne mu oči sijevale su i sada živo, a katšto spustile bi se vjedje kao od umora, i duboka melankolija togla čudnoga pogleda kanda je reći hrijati: U tim dubinama zakapano je iskušano srce.

„Da, — Evgene, — nasmejano se Vladimir gorko, „i si kraćim putem dospao do svoga cilja, ti već godine i godine sjediš u ovom dvorcu svojih djedova i u kolu mlade obitelji, a meni bakaćala je kob amo i tamo, kao što bura baci po talasima lomnu korabiju. Nu što hasne sve releksije; povijest me vraća svojih žrtava! Čuj kande ukratko golu istinu. Tane husarskoga časnika svali me u jama kraj puta. Naše novine pisahu, kako sam istom časom saznao, da sam poginuo, da su me zakopali u zajednički grob. Ali bijah živ,

premda na smrt ranjen. Pobiruču mrtvace namjeriše se hnovedski grobari i a me i osjetije, da u meni još tjele inka života. Pohraše me, ponešose, uzmićući od carske volje, dalje, sve dalje u Ugarsku, dok ne dođoh u bolnicu, u kukavano mjestance za Debrecinom. Rat ne zna za nježnost. Bacalo me amo i tamo kao svisvan teret, kog sebe baciti ne smijeh. Dugo bijah gotov bez opet mi malo po malo cijelime je moja rana, nu kad pogibelj od rana moinu, slvrha me živila vrutnica i opet padoh na dugo vremena u postelju. Čudim se i sam, kako sam iznio živu glavicu, a još veoma čudio se mađarski mlj ličjenik, koji me uvjeravaje, da od takova slučaja još vidio nije, ali da je moja narav vragometno žilava. Bijah slab, u meni samo plamećak života, i dok je vani hjesnila bura, gdje se hrvahu po dva svijeta, kako pjesnik veli, ležah besposlen, prikovao na kukavano postelju, među stranim ljudima, koji poprijeko gledahu hrvatsku uniformu, ležah okitum od svega svijeta, daleko od svoga zavijčaja, od svojih prijatelja, od — — — zračnuće svoje. Mađzari od mjestima u vucijahu mene za različenku od onih od mjesta. U Mađzarsku naviklene Rusi. Sad rasplamti svu gnjev, svu jarost toga strastvenog plemenca na sve, što je slavensko bilo. I ja im bijah trn u oku. Citoa sam dnevice mrzniji iz njihova oka. Pošalje me u tvrdjavu, u Komoran. Da zdvojim. Pisah i pisah pisma u Hrvatsku, da se bar zna, da sam živ. Pisah tjebe, oko, Dobranicu — — — njoj; ali ni otkud odgovora. Najna mjesto nedodje na svoje mjesto. Zlobnava, lijena ruka moralo je sva pisma uništiti, neka ostane mrtav za rod, za dom, za svoje drage. I ostani mrtav.

(Nastavit će se.)